

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3945

av **Olle Felten m.fl. (SD, -)**

med anledning av prop. 2017/18:55 Ökad insyn i finansiering av partier – ett utbyggt regelverk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera väsentliga delar av propositionens förslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Kammarkollegiet i uppdrag att på sin webbplats redovisa såväl partistöd som privata bidrag till partier och kandidater och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmarknadens parter bör förbjudas att lämna bidrag till politiska partier och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Syftet med denna lagstiftning är att skapa en ökad transparens i hur partier finansieras. Det är ett syfte vi ställer oss bakom och välkomnar. En ökad transparens i stödet till politiska partier i Sverige är en viktig fråga för att öka kunskapen om hur det politiska systemet fungerar. De demokratiska aspekterna av denna fråga är viktiga och vi tycker att kommittén har arbetat på ett bra sätt med denna utgångspunkt för ögonen.

Utvärdering

Vi anser att den bakomliggande utredningen i stort har satt en väl avvägd ram för sina utgångspunkter och delar i stort de ställningstaganden som gjorts. Vi anser dock att det finns en risk för att frågan om huruvida förbudet mot anonyma bidrag, inberäknat de begränsningar av förbudet som föreslås, kan påverka föreningsfriheten och förbudet mot åsiktsregistrering. I utredningsfasen diskuterades denna fråga i kommittén utifrån en rad olika scenarier.

Det har väckts farhågor om att det skulle kunna innebära en form av åsiktsregistrering om bidrag som avsetts vara anonyma, skulle bli offentliggjorda. Detta bör vara utgångspunkten för att utreda huruvida en eventuell revidering av beloppsgränserna bör göras. Om det visar sig att enskilda givare hyser sådana farhågor och därför avstår från att lämna bidrag, bör en revidering övervägas. En sådan uppföljning bör göras senast 2020.

Vi anser också att karensbeloppet för att bli redovisningsskyldig bör utvärderas med utgångspunkt från frågeställningen om den föreslagna nivån, som vi också stödjer, kan innebära en risk för att den administrativa bördan för att hantera underlaget för redovisningen blir alltför stor.

Det kan också finnas anledning att ta med även andra delar av propositionens förslag i en utvärdering, för att säkerställa att lagen ger de effekter som eftersträvas och att inga andra negativa effekter uppstår. Vi menar därför att kommitténs konsekvensanalys bör ligga till grund för en bredare utvärdering.

Samlad redovisning av partistöd

Kammarkollegiet bör göra en samlad redovisning av såväl allt offentligt stöd som övriga bidrag till partiers föreningar, kandidater och sidoorganisationer, för att öka transparensen och underlätta för medborgarna att hitta rätt information.

Vi anser att samtliga kommuner, landsting och regioner bör åläggas att redovisa sina respektive partistöd till kammarkollegiet och att dessa uppgifter bör redovisas öppet på Kammarkollegiets hemsida, gärna tillsammans med övriga uppgifter som rör respektive parti. Det är en viktig fråga för att skapa en bredare transparens för samhällets stöd till politisk verksamhet. Om sådant partistöd bara redovisas öppet och samlat för de delar av partiernas organisationer som blir redovisningsskyldiga enligt kommitténs förslag, kommer redovisningen på Kammarkollegiets hemsida att bli missvisande för hur partier finansieras i Sverige.

Stöd från arbetsmarknadens parter

De ideella organisationer som utgör arbetsmarknadens parter har en kvalificerad särställning bland de ideella organisationerna i Sverige, som inte liknar någon annan föreningskonstruktion. Detta innebär att fackföreningarna har iklätt sig ett stort ansvar för att ta till vara medlemmarnas gemensamma intressen i sin egenskap av sakägare, med en monopolliknande ställning, i arbetsmarknadspolitiska frågor, lönebildning och andra därmed sammanhängande frågor. Denna modell har utvecklats under lång tid i Sverige och utgör grunden för en bra bas för en stabil arbetsmarknad.

Insyn i hur sådana organisationer aktivt stöder enskilda politiska partier har ett starkt allmängiltigt intresse. Det är därför rimligt att, om det ska vara tillåtet för dem att lämna sådana bidrag, redovisningen av hur man stöder olika partier stadfästs på ett mer formellt sätt. Intresset för denna information ligger både hos allmänheten och hos organisationens medlemmar. Att behöva ställa frågor kring sådana uppgifter kan uppfattas som integritetskränkande av en enskild medlem, som inte vill avslöja sina politiska preferenser. Särskilt i ljuset av att vissa LO-förbund aktivt agerar med t.ex. uteslutningar på grundval av partipolitisk tillhörighet, är detta en angelägen fråga. Det finns därför särskilda skäl för att avkräva arbetsmarknadens organisationer en offentlig

redovisning av sina bidrag till politiska partier och att låta medlemmarna avgöra huruvida de vill att deras andel av föreningens medel ska kunna användas i detta syfte, om det ska vara tillåtet för parternas organisationer att lämna bidrag enligt ovan.

I kommitténs utredning beskrivs frågan på följande sätt:

Att vara medlem i en viss organisation på arbetsmarknaden är frivilligt. Som framhålls i kommitténs direktiv (dir 2014:90 s. 15) kan emellertid arbetsmarknadsorganisationernas särställning inom arbetsrätten medföra att möjligheten att stå utanför organisationen i många fall framstår som ett mindre fördelaktigt alternativ för den enskilda arbetstagaren eller arbetsgivaren. I direktiven anges vidare att, eftersom det huvudsakliga skälet för medlemskapet oftast inte är av politisk karaktär, det i den allmänna debatten har diskuterats om inte den enskilde borde ha möjlighet att ta ställning till om han eller hon vill att medlemsavgiften ska få användas till att stödja ett visst parti ekonomiskt.

Som framhålls i direktiven kan det finnas skäl för en enskild medlem att vilja vara medlem i organisationen men samtidigt kunna avstå från att, genom sitt medlemskap, bidra till att stödja ett visst parti ekonomiskt.

Vi ser mycket allvarligt på vissa fackliga organisationers starka partipolitiska segregation, där man på ett odemokratiskt sätt exkluderar vissa medlemmars rätt att delta i den organisatoriska beslutsprocessen av partipolitiska skäl. Därigenom exkluderas de från inflytande i organisationen, av enbart partipolitiska skäl. Detta sker ofta trots att det inte finns någon saklig grund, genom luddiga påhittade ”värdegrundsargument”. Det tar sig även uttryck i form av uteslutning från den fackliga organisationen. Därigenom visar berörda fackföreningar att man inte tar det ansvar som krävs av en seriös part på den svenska arbetsmarknaden och att man inte står för grundläggande demokratiska principer.

Dagens situation, när parter på arbetsmarknaden använder både ekonomiska och personella resurser i omfattande insatser för ett enskilt politiskt parti, innebär att medlemmar som inte sympatiserar med det partiet, men ändå behöver det stöd som arbetsmarknadens organisationer tillhandahåller, också tvingas bidra med sin andel av organisationens bidrag till det aktuella politiska partiet. Denna situation är både oacceptabel och odemokratisk.

Därför menar vi att arbetsmarknadens parter i första hand bör förbjudas att lämna bidrag till enskilda politiska partier, kandidater eller sidoorganisationer oavsett hur detta stöd utformas. I andra hand kan ett krav på att i en hemlig undersökning efterforska medlemmarnas vilja att bidra till partipolitiskt stöd, för att kunna göra en fördelningsnyckel över hur organisationens eventuella stöd till partier bör fördelas, i linje med den reservation som vi lämnat till kommitténs förslag. Vi kan dock se att det kan uppstå problem med den senare lösningen, varför vi i stället förordar ett förbud mot att arbetsmarknadens parter lämnar bidrag till politiska partier enligt ovan.

Olle Felten (SD)

Jonas Millard (SD)

Fredrik Eriksson (SD)

Patrick Reslow (-)